

‘De mythe van de lachende eskimo bestaat niet’

Ole Korneliussen weet wat het is om tweetalig door het leven te gaan: hij praat, denkt en schrijft in zowel het Deens als het Groenlands. De arctische auteur, van wie onlangs een boek in het Nederlands werd vertaald, was gisteren te gast op de Rijksuniversiteit Groningen.

Door Kirsten van Santen

GRONINGEN – Hij maakt veel grapjes. Deze bijvoorbeeld: dat hij wanneer hij in Denemarken is, altijd zegt dat hij zijn boeken eerst in het Deens schrijft, en dat hij wanneer hij in Groenland is, beweert dat hij zijn verhalen en gedichten natuurlijk eerst in het Groenlands schrijft. Dan ontbloot auteur Ole Korneliussen (1947) zijn tanden. Hij laat zijn geelge-rookte vingers voor zich op tafel rusten. En dan is het stil.

Korneliussen, die gisteren op uitnodiging van de kleine uitgeverij Wilde Aardbeien te gast was op de de rijksuniversitei

siteit Groningen, woont sinds zijn twintigste in Denemarken, maar is zijn moedertaal trouw gebleven, ook al is hij met een Deense vrouw getrouwd. „Als oude man praat ik beter Groenlands dan de jeugd van tegenwoordig”, zegt hij. „De jeugd is slordig: die praat half-Deens en half-Groenlands, die weet niet echt meer hoe het moet.”

Je zou de indruk kunnen krijgen dat Korneliussen een auteur is die aan de traditie, aan het oude, hecht. Maar niets is minder waar: in zijn werk probeert hij juist een realistisch beeld van de moderne Groenlandse identiteit te geven en zich verre te houden van romantische ideeën over het zogenaamde ‘natuurvolk’, de Inuït. „Dat zijn Europese denkbeelden die van buitenaf zijn opgelegd”, aldus de auteur. „De mythe van ‘de lachende eskimo’ bestaat niet.”

In 1973 debuteerde Korneliussen met een dichtbundel. In de jaren tachtig won hij een belangrijke Groenlandse schrijfwedstrijd. Zijn werk groeide onder het toenemende Groenlandse zelfbestuur: in

Ole Korneliussen: „Groenland is bepaald geen idylle onder de pool-lucht.”

Foto DvhN/Joris Kalma

1979 kreeg het eiland een onafhankelijke positie ten opzichte van kolonisator Denemarken, in 1985 trad het land uit de Europese Unie en sinds 2009 kreeg het, na een referendum, volledig zelfbestuur.

„Groenland is zich in de loop van de tijd steeds minder op het Europese gaan richten”,

doceert Korneliussen. „Schrijvers en andere kunstenaars wilden los komen van de Deense tradities. Ik zelf heb geprobeerd om ook de ‘oude tijd’, de tijd van onze voorouders, niet te idealiseren, maar een eigen-tijds beeld te schetsen.”

Dat doet hij in de bundel ‘Qivittoq’ (‘Bergdwalers’) die

onlangs in het Nederlands is vertaald. Uit de vijf verhalen rijst een beeld op van een samenleving in omwenteling. Terwijl oudere mensen nog aan traditionele omgangsvormen hechten, leeft de jongere generatie een veel losser leven. Korneliussen vindt er geen doekjes om dat het bestaan in het hedendaagse Groenland niet eenvoudig is.

Zijn verhalen gaan over alcoholmisbruik, geweld, eenzaamheid, gebroken gezinnen en zelfmoord. Geen idylle onder de poollucht. Dat wil echter niet zeggen dat het een en al droefenis in Groenland is. „Het zijn allemaal universele problemen. Nergens bestaat het leven uit alleen maar geluk en plezier.”

Wat de schrijver wel typisch Groenlands vindt, is de slachtofferrol waarin de mensen kruipen: bij existentiële problemen wordt snel naar de vermeende grote boosdoeners, de Denen, verwezen. „Men neemt geen verantwoordelijkheid voor het eigen leven. Er heerst een cultuur van zelfmedelijden. Wanneer het even tegen-

valt hoor je vaak: ‘Ze moeten mij weer hebben’, bijvoorbeeld wanneer een Groenlandse leerling op een Deense school slechte cijfers haalt. Dat moet anders. En dat wordt ook al anders... er komt langzamerhand meer zelfbewustzijn bij de mensen, men is kritischer op zichzelf.”

Wat dat betreft is de titel van zijn bundel, ‘Qivittoq’ (‘Bergdwalers’), veelzeggend. Ook die term is van betekenis veranderd. Ooit, in ‘de oude tijd’, was een bergdwaler iemand met wie het slecht gaat, iemand die de samenleving verlaat en rond gaat spoken. Toen het christendom naar Groenland kwam, werd een bergdwaler als een duivels figuur beschouwd. Tegenwoordig is het een heldenstatus; een term die gebruikt wordt voor mensen die ‘niet Deens doen’ of die het zonder steun uit Brussel af kunnen. „De nieuwe duivel dus”, lacht Korneliussen.

‘Qivittoq’, door Ole Korneliussen. Vertaald door Tekke Terpstra. Uitgeverij Wilde Aarbeien: €12,40.